

Oslo, 1. mars 2023

Høringsvar – forslag til endring i forskrift

Voksenopplæringsforbundet (Vofo) viser til høring om forslag til endringer i forskrift om studieforbund.

Kulturdepartementet foreslår å endre dagens krav til fysiske kurs og kurs ved bruk av elektronisk kommunikasjon (digitale kurs). Samtidig foreslås at forskriftens tittel endres i tråd med departementets navneendring med virkning fra 1. januar 2022.

Om bakgrunnen for forslaget

Vofo støtter bakgrunnen og begrunnelsen for forslaget. Både under og etter pandemien har digitale møteplasser fått en større rolle i flere folks hverdag, og det har både vært nødvendig og naturlig for studieforbundene å ta del i denne utviklingen. Studieforbund og frivillige organisasjoner har lagt ned mye arbeid i å bygge kompetanse og utvikle digitale kurs, og vi setter pris på at det offentlige med dette forslaget anerkjenner digitale møteplasser som en fullverdig læringsarena.

Digitale kurs kan i mange tilfeller gjennomføres mer fleksibelt enn fysiske kurs, og inkludere flere deltakere som normalt ikke ville hatt mulighet til å reise for å delta på fysiske samlinger. Dette gjør at flere får tilgang til kunnskap og kompetanse til en lavere kostnad for deltakeren. Digitale kurs gir større fleksibilitet slik at det er enklere for kursdeltakerne å kombinere arbeid, familie og fritid, samt fleksibilitet for kursholdere til å gi et tilpasset kurstilbud. Samtidig har også digitale møteplasser sine begrensninger, både knyttet til hva slags læringsaktiviteter som kan gjennomføres og hvem som kan delta. Departementet legger til grunn at studieforbundet og arrangøren skal vurdere hva som er egnet undervisningsform på hvert enkelt kurs.

Studieforbundenes samfunnsoppdrag gjelder også i digitale rom. Vi skal bidra til å bekjempe digitalt utenforskap og å vedlikeholde og styrke demokratiet. Forslaget styrker studieforbundenes mandat til å ta en tydeligere rolle i arbeidet med å fremme inkluderende digitalisering og bygge yringskultur, medborgerskap og demokratiske verdier på digitale møteplasser.

Kurs ved bruk av elektronisk kommunikasjon

Vofo støtter departementets forslag om å fjerne kravet om at minst halvparten av kurset skal gjennomføres som fysiske samlinger. Erfaringer fra flere år med midlertidig unntak fra dette kravet viser at studieforbundene og arrangørene vurderer hva som er egnet undervisningsform og at både kursledere og deltakere ønsker å benytte den undervisningsformen som er mest hensiktsmessig.

Departementet foreslår samtidig å innføre et krav i forskriften til begrunnelse for valg av undervisningsform. Dette innebærer at studieplanen skal inneholde en begrunnelse for hvorfor arrangøren har valgt å legge opp til enten fysisk, digital eller hybrid deltakelse eller en kombinasjon av disse. Et slikt krav bidrar til å sikre at studieforbundene foretar en aktiv vurdering av hvilken undervisningsform som er mest egnet, og som gir best læringsutbytte for deltakerne ut fra bl.a. kursets formål, læringsinnhold, målgruppe og dens behov for fleksibilitet.

Vofo støtter ikke departementets forslag om å innføre et krav i forskriften til begrunnelse for valg av undervisningsform, fordi dette er et unødvendig og byråkratiserende tiltak. Vi mener at dagens krav

om at kurset skal bruke en godkjent studieplan allerede forutsetter at studieforbundet gjør en aktiv vurdering av kursets innhold, læringsmål, målgrupper, kursansvarlig, bruk av læringsressurser, metoder og varighet. Forslaget til departementet innebærer at studieforbundet, på generelt grunnlag, skal angi hvordan kurs skal gjennomføres, uten å ha kjennskap til forutsetningene og deltakerne på de konkrete kursene som skal bruke studieplanen i fremtiden. Dette medfører en viss administrativ merkostnad for studieforbundet, medlemsorganisasjon og kursarrangør.

Vofo mener at planlagt undervisningsform i studieplanen uansett ikke bør være til hinder for en konkret vurdering av hvilken undervisningsform som er mest egnet, og som gir best læringsutbytte for deltakerne på hvert enkelt kurs. Vi viser til at medvirkning fra deltakerne er et viktig voksenpedagogisk prinsipp, og mener at kurslederen og deltakerne i fellesskap har ansvar for å tilpasse undervisningsformen ut fra bl.a. kursets formål, læringsinnhold, målgruppe og dens behov for fleksibilitet.

Vofo foreslår at setningen «Studieforbundet eller medlemsorganisasjonen skal i studieplanen vise hvilken undervisningsform som benyttes og begrunne valg av undervisningsform.» og tilhørende merknader strykes fra forskriftsforslaget.

Krav til samtidighet

Vofo støtter departementets forslag om å videreføre kravet til samtidighet. Det er positivt at departementet trekker fram verdien av dialog og medvirkning blant deltakerne i studieforbundenes kursaktivitet, men vi tror ikke at et generelt krav om samtidig deltakelse er den beste måten å sikre god dialog og deltakermedvirkning på kurs. Vår støtte legger derfor i hovedsak vekt på argumentet om at det ikke er foreslått noen modell for å sette objektive aktivitetsmål som kan brukes som grunnlag for fordeling av tilskudd.

Vofo mener at det finnes gode fysiske og digitale læringsformer som kan ivareta behovet for dialog og deltakermedvirkning uten å forutsette samtidig deltakelse fra alle deltakerne på kurset. Kurs kan f.eks. ha innslag av gruppearbeid eller individuelle øvelser, som i noen tilfeller må gjennomføres asynkront for å sikre best mulig læringsutbytte gjennom fokus, veiledning og oppfølging. Det kan være utfordrende å telle timer på slike kurs etter dagens regelverk.

Vofo utelukker derfor ikke å komme tilbake med et forslag om å fjerne kravet til samtidighet, med en modell for objektive aktivitetsmål på et senere tidspunkt.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementets forslag om å innføre et krav til begrunnelse for valg av undervisningsform kan medføre behov for endringer i allerede godkjente studieplaner. Studieforbundene må aktivt gjennomgå sine studieplaner og begrunne valg av undervisningsform der dette mangler. Antall studieplaner varierer mellom studieforbundene, men noen studieforbund har flere hundre godkjente studieplaner. Vi ber derfor om at studieforbundene gis en rimelig frist til å etterleve et eventuelt krav.

Vofo støtter ellers departementets vurdering om at å åpne for digitale kurs er en forenkling som ikke har vesentlige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Med hilsen

Voksenopplæringsforbundet

Stian Juell
generalsekretær

Mats Grimsgaard
assisterende generalsekretær